

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS

MENŲ FAKULTETAS

DAILĖS KATEDRA

VAIVA KOVIERAITĖ

Dailės magistrantūros (specializacija – grafika) studentė

**PSEUDOAMNEZIJA, ARBA PASAKA PO MIEGO
PSEUDOAMNESIA, OR THE FAIRY-TALE AFTER SLEEP**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas:

Prof. Vaidotas Janulis

Recenzentas:

menotyrininkas Virginijus Kinčinitis

Šiauliai, 2012

SANTRAUKA

Darbo objektas – šilkografijos darbų kolekcija, pavadinimu „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“, sudaryta iš septyniolikos kūrinių. Šia technika kuriamais darbais siekiu pažadinti žiūrovo vaizduotę, paskatinti kitaip, arba tiesiog savaip, pažvelgti į gyvenimiškas, bet tuo pačiu ir filosofines prasmes. Mano kuriama vizualinė pasaka – tai alternatyvi realybė šiandieninei tikrovei, nuvargintai populizmo, išsigimusios politikos ir televizinių pseudo realistinių vaizdinių. Ji šiek tiek kitokio formato, matmenų ir parametrų.

Grafikos darbų kolekcijos pavadinimas „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“ skatina kūriniuose ieškoti tiesioginių sąsajų su tautosaka, suteikia prielaidų gilintis į psichoanalizę. Šie du skirtingi poliai, praplečia vaizduojamąsias ir interpretavimo ribas. Nuo kažko visiškai žemiško, kasdieniško ir, gal nuvalkioto, iki nematyto, negirdėto, neįsivaizduojamo.

Kūrybiniame procese ieškau naujų, kitokių plastinės išraiškos būdų ir ivairesnių priemonių kompozicijos formavimui, kuriomis galėčiau išreikšti paslaptingo, logikai nepaklūstančio, grožio principų nepaisančio ar net gi juos neigiančio pasaulio suvokimą. Mėginu savo grafikai suteikti naujas laiko ir erdvės charakteristikas, išryškinti joje tai, kas artima pasąmonei, pseudo tikrovei, iškreiptai vaizduotei ir nežinomybei. Interpretuodama postmoderniąją pasaulėžiūrą, gilindamasi į šios krypties paradigmą darau išvadas ir jas pritaikiau savo ieškojimams bei darbų kūrimui, komponavimui.

SUMMARY

The object of this work is the collection of works, printed in silk-screen technique, entitled, „Pseudoamnesia, or Fairy Tale after Sleep“, consists of seventeen pieces. I try to awaken viewer's imagination and encourage to take a look differently, or just in their own way, at living and at same time and philosophical, meanings. My visual tale is an alternative reality for today's actuality, which is sick of populism, politics and pseudo-realistic images degenerate by television. It has a slightly different format, dimensions and parameters.

The title of the graphic's collection "Pseudoamnesia, or Fairy Tale after Sleep" encourages to seek direct links with folklore, provides assumptions to go deeper into psychoanalysis. These two different poles extend visual and interpretive boundaries. From something totally mundane, commonplace and, perhaps trite, to unseen, unheard and unimaginable.

During the creative process I look for a new, different way of visual expression and a wider range of measures forming compositions, with which I could express a mysterious, logic disobeyed, disregard, or even disavowal of principles of beauty. I try to give for my graphics a new spatial and temporal characteristics, to highlight what's close to subconsciousness, pseudo-reality, perverse imagination and uncertainty. While interpreting the postmodern worldview, elaborating on paradigm of this aspect I jump to conclusions and use them for my searches, composition and creation of artworks.

TURINYS

Įvadas	5
Kolekcijos „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego” koncepcija.....	7
Iliustracijos ir konkretaus kūrinio aprašymas.....	17
Išvados.....	51
Literatūros sąrašas ir šaltiniai	52

IVADAS

Vis dažniau ir dažniau skirtinguose kontekstuose ir besikeičiančioje erdvėje galima išgirsti sąvoką – postmodernizmas. Tokia frazė kaip „mes gyvename postmoderniais laikais“ tapo beveik kliše šiandieninėje visuomenėje. Netgi patys didžiausi postmodernizmo priešininkai greitai tai pripažino. Tačiau ar kiekvienas nugirdęs ar netgi vartojantysis šį terminą žino, ką ši sąvoka sako, teigia ir nagrinėja. Teiginys, jog gyvename postmoderniais laikais yra lyg ir patvirtinimas, jog postmodernizmas įtakoja šiuolaikinę kultūrą ir jog jo įtaką galime matyti aplink mus, tačiau tai jokių būdu nereiškia, jog postmodernizmas kaip idėjų ir doktrinų visuma yra bendrai priimtas visuomenėje. Iš esmės visuomenė yra įtakoje postmodernizmo paradigmos jai pačiai to nesuvokiant. Menininkai išreiškia savo įsitikinimus konkrečiomis formomis, taip atskleisdami ką implikuoja jų pasaulėžiūra ir dramatiškai jos reikšmę žmogaus gyvenimui. Menas abstrakčias filosofijas visada priartina prie žemiškų dalykų. Postmodernistinis menas gyvai demonstruoja postmodernistinio mąstymo padarinius ir juos savitai analizuoja.

Darbe nagrinėjama problema

Menas yra neginčytinai socialinis fenomenas, todėl nusprendžiau savo kūrybiniu procesu ir tikslingu užsibrėžto rezultato siekimu, pasigilinti į šiandieninės visuomenės spartą ir, drįsčiau teigti, totalinę postmodernėjimą. Paanalizuoti visa ko – stilių, kultūrų, teorijų, kryptių - maišymąsi, nepastebimą perėjimą iš vieno į kitą, lėtą ar sparčią jų transformaciją ir fenomenų hibridizaciją. Pasigilinti į pasakos žanro vizualiąją pusę ir tuo pačiu į šiuolaikinį pasakojimą interpretuojamą postmoderniais vaizdiniais.

Darbo aktualumas

Globalizacijos procesas, trinantis ribas ir griauantis sienas, neatskiriamas šiandieninės visuomenės bruožas. Pasak A. Andrijausko, laikotarpis, kuriame dabar gyvename, apibūdinamas „postmodernizmo“ terminu, yra epochinis perversmas, radikali kultūros paradigmos ir dvasinių orientyrų kaita, kurių dar nesuvokėme. O mano darbų cikle šio šiuolaikinio judėjimo atspindys juntamas ir apčiuopiamas, į jį bandoma sąmoningai gilintis ir analizuoti.

Darbo tikslas

Domėtis ir atrasti ribą tarp tiesos ir prasimanymo, pajusti kada vaizdas tampa fikcija ir kada jis nustoja ja būti, kada masinė kultūra tampa grynuoju menu ir kada lieka tik kiču. Įsigilinti į

vaizdo atsiradimą, vizualių kompozicinių detalių komponavimą, šių elementų bendrą visumą, atspindinčią postmodernizmo erą. Kūrybiškai pažvelgti į pasakos žanrą.

Darbo objektas

17 darbų ciklas, pavadinimu „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“, atliktas šilkografijos technika.

Uždaviniai

1. Analizuoti postmodernizmo paradigmą, jos bendrus bruožus ir ypatybes.
2. Nagrinėti postmodernizmo poveikį šiuolaikinei visuomenei, jos vystymuisi ir kaitai.
3. Įsigilinti į grafikos technikos, t.y. šilkografijos, principus, subtilybes, ir juos įvaldyti.
4. Sukurti unikalią meno kūrinų kolekciją, atspindinčią ciklo pavadinimą, temą bei vientisumą.

Hipotezė

Kūrybos kolekcijos apraše „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“ iškeliau pagrindinę hipotezę, jog šiandieninė visuomenė prikimšta ir vis dar kemšama visokiausių pseudo-izmų. Gyvename pseudo aplinkoje, bendraujam su pseudo personažais, patiriam pseudo jausmus, kuriuos suformuoja pseudo išgyvenimai. Negana to, kuriam pseudo meną, ir visiškai paskęstame toje pseudo-realybėje. Šie teiginiai ir apibrėžimai formuojami remiantis postmodernizmo teorijomis, bei atsigręžiant į siurrealizmo judėjimo pagrindinius principus, bruožus. Postmodernizmas nekuria individualios stiliaus darnos – kartais parodinis požiūris į nusistovėjusius šablonus, klišes, atgyvenusių vaizdinių pavidalų imitacija, motyvų derinys iš praeities ir dabarties būsenos, gretinimas to, kas gražu ir šlykštu, kompozicija dėliojama koliažo principu, atsitiktinumas – visi šie principai formuoja eklektišką kūrinio sandarą. Siurrealizmas, pagrįstas aukštesnės realybės formomis, minčių dominavimu, nesavanaudišku idėjos žaidimu, siekia išspręsti priešiškas realybės ir sapno egzistavimo sąlygas, bei jas sujungti į bendrą visumą. Stilių ir atlikimo technikų maišatis sujaukia žanrų vientisumą, ardo laiko ir erdvės ribas, keičia meno kūrimo formas.

Kolekcijos „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego” koncepcija

Pradėdama kurti savo darbų ciklą „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego” supratau, kad pagrindiniai principai ryškėjantis mano kūrybiniame procese ir vizualiame rezultate yra susiję su postmodernizmo paradigmos ypatybėmis. Remiantis postmodernizmo ideologija kūrinys nebeturi vienintelės akcentuojamos reikšmės, kurią nulemtų, sąlygotų kūrėjas ar kas kitas. „Postmodernus yra tas, kuris suvokia save anapus nepanaikinamos kalbos, mąstymo ir gyvenimo formų įvairovės priverstinio vienoviško įsivaizdavimo ir žino kaip su visu tuo elgtis.”¹ Pridursiu, jog tiesioginę ar netiesioginę įtaką postmodernizmui kaip kultūros tendencijai darė daug XIX–XX amžiaus filosofinių koncepcijų: R. Barto „semiologija“, F. Nyčės „imoralizmas“, vėlyvojo M. Haidegerio „metafizikos dekonstrukcija“, M. Fuko „diskurso teorija ir valdžios geneologija“, L. Vitgenštaino „kalbinis žaidimas“, P. Fajerabendo „metodologinis anarchizmas“, Ž. Deridos „dekonstrukcija“, Ž. Delezos ir F. Gvatario „šizoanalizė“ ir „rizomatika“, Ž. Lakano psichoanalizė ir kt.

Kolekcijos pavadinimas lyg ir susideda iš dviejų dalių. Pirmojoje pavadinimo dalyje vartoju žodį „pseudoamnezija”. Šio žodžio priešdėlis nukreipia į įvardijamo dalyko netikrumą, tariamumą, melagingumą, o antroji termino dalis – amnezija [ʎ a... + gr. mnēsis — atmintis] reiškia atminties susilpnėjimą arba netekimą. Žodynas „pseudoamneziją“ apibūdina kaip psichikos sutrikimą, kada tariamai prisimenami nebūti įvykiai arba paciento tvirtą įsitikinimą, jog įvykiai ar aplinkybės, kurios niekad neegzistavo, tikrai vyko realybėje. Trumpai tariant, pseudomnezija – tai klaidinga atmintis.

Antroji pavadinimo dalis – pasaka po miego – tai lyg ir paaiškinimas, paprasčiau atskleistas požiūris kitokiu rakursu, iš kitokios pusės ir kitokia prizme. Juk pasakoje egzistuoja tie patys išgalvoti, netikri motyvai, pasakojimai, kaip ir pseudoamnezijos paveiktoje sąmonėje.

„Pasaka - liaudies terminas, vartojamas folkloristikoje, kuriuo vadinami tradiciniai, plintantys žodžiu, vieno pasakotojo sekami, pamokantys ir teikiantys pasigėrėjimo netikroviško turinio kūriniai.“² Jai būdingas netikrumas, nuoseklių įvykių nebūvimas, istorijų išsigalvojimas. Mano pasaka, priešingai nei įprasta, sekama ne prieš miegą, o po jo. Tokiu užmoju siekiu į pasakos žanrą pažvelgti šiek tiek kitokiu diskursu. Bendrąja prasme šiuose pasakojimuose remiamasi realia

¹ Wolfgang Welsch. Mūsų postmodernioji modernybė / iš vokiečių kalbos vertė Alfonsas Tekorius. -- Vilnius : Alma littera, 2004, 89-90 psl.

² <http://www.lle.lt/FMPro?-db=lle2004.fp5&-format=detail.htm&-lay=straipsnis&-op=eq&Antraste=Pasaka&-find=>

gyvenimo patirtimi, kasdienybės veiklomis, tačiau vienokie ar kitokie realybės elementai įgyja fantastinių, nerealių bruožų. Fantastika, kur veikia išgalvoti personažai, o tam tikrų veiksmų rezultatai ir pasekmės yra neįmanomos, pasakoje tampa lygiavertė realybei. Šie du skirtingi pasauliai susilieja, maišosi bei kuria bendrą visumą.

Pasaka – tai epinio žanro kūrinys, dažniausiai trumpas, fantastinis, pamokantis, nesudėtingo turinio ir dažniausiai su gražia pabaiga. Šiam žanrui būdingi stebuklai, pasivertimai, pasakiški daiktai, pasakiški veikėjai, veiksmo, laiko ir vietos spalvingumas. Pasakose ypatingai atskiriami teigiami ir neigiami kūrinio veikėjai. Čia egzistuoja daug personifikacijų, išgalvotų veikėjų, magiškų skaičių, sukurtų istorijų, dažnai herojų tarpusavio santykiai vaizduojami alegoriškai. Tarp gausybės pasakos apibrėžimų rasime ir tokį – „paprastos struktūros pasakojimas su griežtu moralu pabaigoje, kur veikia stebuklingos jėgos, burtai ir magiškos būtybės“³ Garsiausieji pasakų rašytojai arba rinkėjai dirbo skirtingais metodais, pavyzdžiui „broliai Grimai tiesiog kruopščiai rinko liaudies pasakas, šiek tiek jas sušvelnindami, t.y. išmesdami seksualines aliuzijas, tačiau palikdami prievartos ir smurto scenas. Hansas Kristianas Anderseną kūrė savas pasakas, semdamasis įkvėpimo iš tradicinių pasakų. Naujosios kartos rašytoja J. Rowling, prieš sėsdama rašyti, ne vienerius metus studijavo daugelio šalių pasakas bei mitologijas.“⁴ Mano vizualiosios pasakos kūrimo būdas yra dar kitoks. Nesiremiu tautosakiniais pasakojimais ar šio savito literatūrinio žanro pagrindiniais principais, tiesiog leidžiu unikaliems, autentiškiems, mano sugalvotiems personažams kurti ir gyventi išgalvotoje erdvėje, nepaklūstančiai nei laikmečiui, nei erdvės loginiams išmatavimams, nei tam tikrai stilistikai.

Rolandas Maskoliūnas savo straipsnyje „Pasakų prasmė“ retoriškai klausia ir garsiai mąsto: „Ar būtų gerai, jeigu gyvenimas būtų panašus į pasaką? Viena vertus, tokiam pasaulyje raganos keptų vaikus, o nunuodytos gražuolės miegotų žiemos miegu. Vilkai griautų kiaulių suręstus namelius ir ėstų neįgalias seneles. Kita vertus, teisingumas ir tretieji broliai visada nugalėtų, o nevidonai mirtų baisiose kančiose. Taigi, prieš atsakant į šį iš pažiūros paprastą klausimą, tektų gerai pasverti visus tokio pasakiško pasaulio plusus ir minusus.“⁵

Be pagrindinių edukacinių bei patirties saugojimo funkcijų, pasakos gali būti geras pasaulio komentavimo instrumentas. Jos puikiai iliustruoja tikrovę ją savitai interpretuodamos. Puikus pavyzdys – „Joniukas ir Grytutė“, kūrinys atspindintis anuomet paplitusią prievartą prieš vaikus. Tokia pasaka kaip „Tūkstantis ir viena naktis“ akivaizdžiai išryškina visuomenėje klestintį patriarchytą. Be to, dažnai pasakose sutinkamos aikštingos princesės, kurios negali užmigti ant

³ <http://mokslofestivalis.eu/lt/news/388/20/Pasaku-prasme>

⁴ <http://mokslofestivalis.eu/lt/news/388/20/Pasaku-prasme>

⁵ http://gyvenimas.delfi.lt/namai_ir_seima/pasaku-prasme.d?id=31020763

žirnio, bei pasipūtę princai, kurių įkūnyti personažai išryškina didikų ydas. Kai kurios pasakos tarnavo bažnyčios ideologijai, padėdavo įtvirtinti religines tiesas.

Grafikos darbų kolekcijos pavadinimas „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“ skatina kūriniuose ieškoti tiesioginių sąsajų su tautosaka, suteikia prielaidų gilintis į psichoanalizę. Šie du skirtingi poliai, praplečia vaizduojamąsias ir interpretavimo ribas. Nuo kažko visiškai žemiško, kasdieniško ir, gal nuvalkioto, iki nematyto, negirdėto, neįsivaizduojamo. Viskas – kasdieniška ir „televizinė“ dabarties rutina, dinamiškas, nunuilstantis ir kartais gniuždantis miestietiškas gyvenimas, aliuzija į civilizacijos tobulėjimą, šiuolaikinio žmogaus pasimetimas ir beprasmis bandymas kovoti su akivaizdžiais ekologiniais kataklizmais. Pastoviai gilinantis į menines idėjas ir formas, kurios dažnai yra prikimštos filosofinių, mokslinių, socialinių ar politinių teiginių ir argumentų, tiesiog pasiilgsti kažko paprastai tylaus, nesudėtingo. Kartais vien tik norisi pasinerti į paprastą veiksmą, akimirkos vyksmą, pajusti momentą, kai paprasčiausias judesys (rankos mostas, žingsnis, žiūrėjimas į nieką, kvėpavimas ar stovėjimas) ar kažkoks kasdieninis daiktas, interjeras ar peizažas staiga padvelkia veriančiu paslaptingu artumu, šiltumu, jaukumu. Žmogaus, daikto, gyvulio ar paukščio virtimas į kitą, nebematerialią ir nekasdienę, substanciją, sukuria pseudomanezišką pasakišką istoriją ir tos istorijos interpretaciją.

Mano darbų ciklas nėra iliustracijos tam tikrai pasakai. Patys kūriniai ir yra toji pasaka. Provokuoju žiūrovą skaityti vizualią kalbą ir savitai interpretuoti matomus vaizdus, kurti savus pasakojimus, įsitraukti į istorijos vyksmą. Mano darbų žiūrinėjimas - tai lyg knygos vartymas, kurioje nėra nei teksto, nei autoriaus komentarų. Atpažįstami dalykai čia nuteikia maloniai, o netikėti vaizdiniai verčia gretinti, lyginti juos su žinomu braižu, pažinti iš naujo arba kapstyti savo patirčių labirintuose. Čia kaipmat kyla daugybė klausimų. Kodėl žmogus virsta gyvūnu? Ar jį keičia išorės veiksniai, ar kaita kyla iš jo paties? O gal visa tai kažkokiu mums nežinomu būdu susijungia į bendrą visumą? Galbūt žmogaus būtis, arba filosofijoje taip mėgstamas Dasein terminas, ir keičia aplinką?

Pagrindiniai postmoderniosios kūrybos, manuoju atveju grafikos, skiriamieji bruožai, kurie išryškėja ir mano kūrybiniame cikle, yra eklektika, pasireiškianti tiek plačiaja, tiek siaurąja prasmėmis (nuo tradicijų, idėjų iki stilistikos), ironija (siekiami atskleisti netikėtumą, žaismingumą), fragmentacija (vientisumo nebūvimas), dekonstrukcija (pasireiškianti objekto ir kompozicijos komponavimo prasme), hibridizacija (terminas „hibridas“ apibūdina mišrūną atsirandantį pažeidus žanro ribas, o tokiu būdu gimsta įvairūs eksperimentai, mišiniai), autentiškumo praradimas, kasdienybės pasaulio ir daiktų estetizacija, simuliakras bei tapatybių gausa. Pasak Boudrillard'o, vieno iškiliausių šiuolaikinių prancūzų filosofų „simuliacija su modelių

pagalba generuoja tikrovę, kuri, kitaip tariant, yra hipertikrovė. Iš to seka, jog tikrovė jau nebėra tikrovė, o realybė tampa imituojamos tikrovės gaminys. Egiptiečio literatūros teoretiko Ihabo Hassano nuomone, postmodernizmo laikais modernistinę formą keičia antiforma, tikslą – žaidimas, meno objektą – procesas, žanrines ribas – intertekstas, naratyvą – antinaratyvas, metafiziką – ironija, transcendenciją – imanencija. XXI a. meno raida rodo, jog menas jau seniai ėmė manipuliuoti meno bei meniškumo ženklais. Postmodernaus žaidimo pasaulį galima suvokti kaip pasaulį, kurį valdo išsamios informacijos žaidimas.

Gilinantis į ganėtinai neilgą postmodernizmo istoriją, tačiau gausią šio termino kuriozų virtinę, galime pastebėti, jog ne tik postmodernistinis menas yra sunkiai apibrėžiamas, bet ir pats terminas „postmodernizmas“ yra ginčytinas vartojimo srities atžvilgiu. Jis vartojamas praktiškai visose srityse – tiek literatūrologijoje, tiek architektūroje, tiek sociologijoje, tiek filosofijoje ir nebėra tokio sektoriaus, kuriam šis užkratas negrėstų. Galime daryti išvadas, jog šios sąvokos vartojimas darosi vis mažiau prasmingas. „1984 m. JAV pasirodė knyga apie postmoderniąją teologiją, 1985 m. – apie postmodernųjį turizmą, o 1986 m. – apie postmodernųjį pacientą. 1987 m. numatyta išleisti knygą apie postmoderniąją kūno kultūrą ir postmoderniosios meditacijos knygą. (...) Dabar jų turime tokių: pirma šikimiki postmodernybė, paskui saloninė postmodernybė ir galiausiai karvidės postmodernybė – viskas pagrindžiama ir įrodoma.“⁶

Postmodernizmo lauko tarpsnyje, įsivyravus kultūros ir meno produkcijai, kūrėjo bei individualaus kūrybinio akto statusas nebetenka reikšmės. Be to, anksčiau vyravusį naujumą, esmingumą, unikalumą išstūmė kitoniškumas, neįprastumas ir „skirtingumas tapatume“. Postmodernizmas neteikia reikšmės unikalios stiliaus kristalizacijai. Frederic'o Jamesson'o teigimu, postmoderniame mene įsivyrąja parodija ir ypač pastišas, kuris iš esmės yra galios netekusi ironija. Tiek pastišui, tiek parodijai būdinga imitacija arba, tiksliau, – kitų stilių, ypač manierizmo mėgdžiojimas ir stilistinis iškraipymas. Taigi parodija susikrauna kapitalą iš tų stilių unikalumo ir pasinaudoja jų savitumu bei ekscentriškumu, kad sukurtų originalą pašiepiančią imitaciją. Pridursiu, jog pastišas suvokiamas kaip humoro jausmo ir socialinio aspekto netekusi bejausmė parodija, tuščias, paviršutiniškas ironizavimas. „Pastišas, kaip ir parodija, mėgdžioja ypatingą ir savitą stilių, stilistines kaukes, kalbėjimą negyva kalba; bet tai neutralus mėgdžiojimas, be gilesnio parodijos akstino, be satyrinės gaidos, be juoko, be vis dar glūdinčios nuovokos, palyginti su kuria tai, kas mėgdžiojama yra gana juokinga“.⁷

⁶ Wolfgang Welsch. Mūsų postmodernioji modernybė / iš vokiečių kalbos vertė Alfonsas Tekorius. -- Vilnius : Alma littera, 2004, 51psl.

⁷ Fredric Jameson. Kultūros posūkis : rinkiniai darbai apie postmodernizmą (1983-1998) / iš anglų kalbos vertė Auksė Mardosaitė. -- Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos I-kla, 2002

Frederic'as Jameson'as savo darbuose apie postmodernizmą siūlo šią idealogiją suvokti kaip mūsų visuomenės gilesnių struktūrinių pokyčių simptomą ir kaip jos kultūros visumą, ar, kitaip tariant, gamybos būdus. „Visokias pastangas pasakyti, kas yra postmodernizmas, vargu ar galima atsieti nuo dar problematiškesnių mėginimų nusakyti, kur jis krypsta”⁸. Kitaip tariant, sudėtinga atskirti prieštaravimus pačiame turinyje, pabandyti nuspėti šios krypties pasekmes arba kur jos nuves, bei įsivaizduoti kokį rezultatą įgaus postmodernizmą veikiančios kryptys ir tendencijos. Pasak Nietzsche'ės, paradigmos pokyčiai mene dažniausiai pastebimi daug anksčiau negu kitose kultūros srityse, todėl menas gali turėti didžiulės įtakos tam tikrų prielaidų, savokų, vertybių ir veiklų visumos paplitime. Menas pasiekia individo sąmonę ir tik vėliau kultūra įsismelkia į visuomenės sąmonę. Postmodernizmas dominuoja daugelio asmenų ir bendrai mūsų kultūros sąmonės išraiškose, nepaisant sąmoningo kvestionavimo, baimių, ir atsparumo.

Per visą tiek meno, tiek ir kultūros istoriją žmogus, jo aplinka ir samprata, savęs suvokimas ir vaizdavimas, visuomet buvo pagrindinė meno istorijos ir filosofijos tema. Šiandien ši situacija darosi komplikuočiau, nes dabartinis žmogus nebepriklauso konkrečiai vietai ir konkrečiai epochai. Tai išryškėja ne tik gyvenimo būde ar kultūroje, bet akivaizdūs bruožai apčiuopiami ir mene, o dar konkrečiau, meno kūrinijose. Nebėra aiškių atkarpų nuo-iki, o tariama vienovė sukurama iš nederančių fragmentų. Mano kūrybos kolekcija taipgi nėra išimtis. Absurdas ginčijasi, konfliktuoja su realybe, kuris iš jų absurdiškesnis, orumas lenkiasi veidmainystei, grožis maišosi ir išnyksta puikybės. Spalvų ir formų priešprieša, dramatismas, psichodeliškas, paslaptinumo ir stereotipinių įvaizdžių konfrontizmas, plakatiško ir detalaus piešinio junginys – visi šie bruožai keliauja iš vieno darbo į kitą, vienur gimstantys ar perraugantys į kitą, kitur aiškiai susiformavę ir autentiški, nesumaišomi ir nesimaišantys su kitomis savybėmis.

Mane labai žavi galimybė jungti, modifikuoti, interpretuoti bei keisti vaizdų pavidalus. Mėgaujuosi transformuodama atpažįstamus personažus su išgalvotais arba egzistuojančiais tik mano galvoje veikėjais. Tokiu būdu tie vaizdiniai įgauna naują laikiną tarpusavio santykį bei naują gyvenimo istoriją. Atpažįstamų personažų išėmimas iš konteksto ar jų realiosios istorijos ištrynimasis ir tų personažų įvaizdžių skolininimasis naudojimui tame kontekste, suteikia galimybę kurti naują, mano asmeninę ir tikresnę realybę. Kuriu vaizdus, kurių bet koks individualus interpretavimas yra teisingas. Šis nevienareikšmiškumas išlaisvina žiūrovo vaizduotę, palieka laisvę analizavimui, leidžia jam susigalvoti pasakojimo priešistoriją ir poistorę, bei galimas jos alternatyvas.

Mano kūrinių cikle „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego” kiekviename darbe atsiranda vienas arba keli pagrindiniai veikėjai, istorijos herojai. Vienur šis ar šie personažai išnyra,

⁸ Fredric Jameson. Kultūros posūkis : rinkiniai darbai apie postmodernizmą (1983-1998) / iš anglų kalbos vertė Auksė Mardosaitė. -- Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos I-kla, 2002

kitur panyra į chaotišką aplinką, įgyja įvairius pavidalus, tačiau nesistengia būti susekti. Iki pat pabaigos iškeltas tikslas yra likti neatpažintiems. Šiuo darbų ciklu stengiuosi apmąstyti atsitiktinumą, pasireiškiantį formuojant kompozicijas, bei pasirinkimą (prieš visą technologinį procesą sukurtus eskizus perkeliu ant šilkografijos tinklų ir juos spaudžiu šilkografijos būdu). Neapibrėžtumo ir netikrumo sukeltos idėjos, kurios siūlo vienokias ar kitokias alternatyvias perspektyvas ir yra mano kūrybos akstinas, varomoji jėga, formuojanti ir kurianti pseudoamnezines istorijas. Informacijos prieinamumas, neapčiuopiamumas ir svarbiausias spartus praeinamumas deformuoja pasaulio suvokimą. Šios deformacijos būvimas labai akivaizdus kiekviename iš mano darbų. Siekiu analizuoti, todėl man labai įdomu tyrinėti kaip šiuolaikinis žmogus atsirenka, kas tikra, o kas išsigalvota. Tokia plati pasirinkimo gama ir spektras gimdo nerimą, nežinomybę. Greitas tempas ir greitas gaminimas nepalieka laiko autentiškumo išsaugojimui, savarankiškam sprendimui. Kad ir kaip stengtumeisi pabėgti nuo to mechanizmo, visgi esi tos struktūros dalis ir dalyvauji šitoje sistemoje. Absurdiškumo, neapibrėžtumo, pseudorealybės, anti-tikrovės deklaravimas suteikia tam tikrą kūrybinę galią ir kontrolę sistemoje.

Mano kolekcija „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“ dvelkia siurrealizmu - grafikos darbuose maišosi tikri ir pa/sąmonės sukurti dalykai. Istorijų motyvus, pasakojimus dėlioju koliažo principu, jungdama fiktyvius ir realius elementus į bendrą visumą. Taip istorijų pagrindu tampa groteskiški, lyg ir tikroviški, tačiau realybėje nematyti mechanizmai, žmonių, gyvūnų, neaiškių herojų hibridai. Nostalgija dvelkiančių interjerų, eksterjerų, peizažų ar rūbo klosčių apsuptyje šie keisti personažai užsiima kasdieniniais veiksmais, sąmoningai „sukeistinamais“ ir „sukomiksinamais“, absurdiškais ritualais ar eksperimentais. Savo pasakojimus dėlioju jungdama realistišką tikslumą su stilizacija, tikroviškumą su deformacija, žaismingus įvaizdžius su nevaikiškais pavidalais. Tokiu būdu sukuriama atmosfera, nepaklūstanti mūsų pasaulio dėsniams ir besiremianti sapno bei fantazijos (ne)logika.

Popieriaus lape apgyvendinu fiktyvius personažus, kurie gyvena fiktyvius gyvenimus ir veikia fiktyvioje aplinkoje. Tai tarsi bėgimas nuo sudėtingų gyvenimo aplinkybių į vaizduotės pasaulį, kuriame surandama tikroji esmė. Juk kūrybinių galių ir vaizduotės išlaisvinimas leidžia atsidurti anapus rūpesčių ribos, peržengti kasdienybės suformuotą rutiną ir sugriauti nuobodybės tvirtovę. Bandant atsakyti į klausimą - iš ko susideda kūryba ir jos iššauktas rezultatas - būtų galima teigti, jog tai, ko gero, mūsų vidinės šviesos ir tamsos kaitaliojimas, nuolatiniai asmeniniai prieštaravimai, virstantys tam tikros pakraipos disonansais, kurie ir iššaukia vienais atvejais vientisą, kitais – prieštarą pasakojimo lauką, atspindintį tikrovės nebūvimo ilgesį ir nostalgijas.

Mano kūriniuose dažniausiai kiekvienas veikėjas turi savo gyvenimo istoriją, tačiau tik maža nuotrupa tos istorijos yra atskleidžiama grafikos darbe. Didžioji dalis lieka už kūrinio ribų ir neatsiveria žiūrovui, tiesiog palieka jam teisę interpretuoti, dėlėti savo spėliojimus į bendrą visumą ir kurti kūrinio pseudotikrovę. Čia išryškėja dar vienas postmodernizmo paradigmos bruožas - „subjekto mirtis“. Garsieji Vakarų literatūrologai aiškina, kad miršta ir pats autorius - tarpininkas, kalbos tekstų „retransliatorius“. Subjekto nėra nei kūrinio kūrybos, nei jo suvokimo procese. Kaip teigia R. Barthes'as, subjektas nėra kokia nors individuali pilnatvė, kurią projektuojame į kalbą (tekstą), priešingai – subjektas tėra tuštuma, kuria autorius aplipdo iki begalybės transformuojamais žodžiais ir ženklais. Remiantis postmodernizmo ideologija kūrinyse nebeturi vienintelės akcentuojamos reikšmės, kurią nulemtų, sąlygotų kūrėjas ar kas kitas. Iš to seka, jog reikšmė yra subjektyvi ir reliatyvi, kadangi visuotinai pripažįstamos tiesos nebėra. Užrašyto kūrinio reikšmę sprendžia skaitytojas, o apie vizualaus paveiklo reikšmingumą leidžiama spręsti žiūrovui.

Šis darbų ciklas – tai kasdienybės ritualų asmeninė interpretacija, kurią suvokiu kaip pseudonominę realybę bendrame „civilizacijos“ kontekste. Darbuose stengiuosi įprasmiti sau artimą betarpiškumo, nesvarumo būseną, kuri mano kūriniuose tampa pagrindiniu neapibrėžtu motyvu. Kurdamas siekiu pabėgti nuo konkretaus naratyvinio pasakojimo, atsisakiau papildomų nuorodų, kurios aiškintų tariamą prasmę ir kliudytų žiūrovo objektyviam vertinimui.

Kūrybinei kolekcijai įgyvendinti naudoju tradicinę, trafaretinės grafikos techniką – šilkografiją (lot. sericum – šilkas + gr. graphō – rašau). „Šilkografijos atspaudai gaunami iš šilko tinklelių padarius trafaretus, kurie praleidžia dažus. Piešinys kuriamas dažais ant rėmelyje išstempto tinklelio. Tinklelį impregnavus, dažai pašalinami. Per akytas vietas įtrinami dažai tose vietose, kur nėra piešinio. Atspaudas daromas ant popieriaus ar kartono. Spaudos formos gamybai naudojami keli būdai: šabloninis, išplovimo, dengimo ir fotomechaninis. Šilkografijos pranašumas prieš kitus spaudos būdus – galimybė rinktis sodrias spalvas ir subtilius atspalvius.”⁹ Iš anksto suplanuotiems, apgalvotiems vaizdiniais, personažams pavaizduoti naudoju šilkografikos techniką, kuria vizualumą galima kontroliuoti ir nuspėti rezultata. Linijų ryškumas, aiškumas, kontūrų apibrėžtumas ir sodrumas – tai tik keletas šios technikos ypatybių.

Kalbant apie darbų koloritą, drįsčiau teigti, jog kūriniai ganėtinai ryškūs. Pirmojo sluoksnio atspaudas dažniausiai šviesesnis, pastelinių spalvų. Kitiems sluoksniams naudoju aiškesnes, ryškesnes spalvas. Spalvinė gama varijuoja nuo bauginančios, griežtos juodos iki ryškių, spalvingų tonų ir pustonų. Žaidžiu tonų gradavimu – tamsūs objektai „apsigyvena” šalia

⁹ <http://www.graphic.lt/grafika/trafaretine#silkografija>

šviesesnių. Nė viename darbe nepavyksta išsisukti be juodos arba tamsiai rudos spalvos, kuria dažniausiai tonuojamas pagrindinis pasakojimo veikėjas, istorijos leitmotyvas, esmė. Tačiau juoda spalva šiuo atveju neturi savo simbolinės „blogio“, bauginančios prasmės. Ji veikia atspindi nežinią, nepatirtus, nevisiškai suvoktus dalykus ir akcentuoja tam tikras kompozicines vietas. Kai kur įvairiaspalviai sluoksniai lipa vienas per kitą, vienur skirtingi atspalviai išnyksta, kitur persišviečia, taip papildydami ir išgaudami naują spalvą. Prisipažinsiu, kolorito pasirinkimą sugestijuoja kompozicijos dermė, bendrumas, o ne tam tikri šabloniniai spalvų apibūdinimai. Kai kur iš pirmo žvilgsnio spalviniai tonai lyg ir „pešasi“, kontrastuoja vienas su kitu, tačiau toks nesuderinamumas tik pagyvina visumą ir suteikia netikėtumo, žaismingumo ir netgi absurdiškumo bruožų.

„Spausdintinėje grafikoje spalva arba vyrauja, ir tai reikalauja visai naujo, „negrafinio“ kūrybinio mąstymo, arba tik papildo ir praplečia ankstesnės nespaltotos grafikos tradicijos galimybes.“¹⁰ Žvelgiant į istorinę lietuvių grafikos spalvingumo plotmę, reiktų pažymėti tai, jog iki beveik 1990 metų spalvingumas buvo būdingas tik vaikų knygų iliustracijoms, o lakštinėje grafikoje spalvą naudojo tik keletas grafikų, tarp kurių Elvyra Kairiūkštytė, Mykolas Vilutis, Aspazija Surgailienė, Vytautas Valius. Aleksandra Aleksandravičiūtė savo straipsnyje „Spalva šiuolaikinėje lietuvių grafikoje“ išskiria tris pagrindines priežastis lėmusias permainų atsiradimą lietuvių spausdintinėje grafikoje įsibėgėjant XXI a. Tai vidinės grafikos tradicijos išsiekvojimas, visos kultūros postmodernėjimas bei skaitmeninių technologijų įtaka. „Pagaliau pasitelkti spalvą skatino ir naujų savirealizacijos būdų poreikis, ir, žinoma, smalsumas, taip pat smalsumas išbandyti alternatyvias galimybes. Spalva atėjo į mūsų grafiką kaip viena vidinio šios meno srities atgimimo formų.“¹¹

Kalbant apie piešinį reikia pabrėžti, kad jis laisvas, besikeičiantis. Dažniausiai juodos spalvos figūrinis piešinys tampa šių darbų dominante, bet fonas visgi nelieka pasyvus, pamirštas. Siekdama maksimaliai turtingų, raiškių vaizdų, stengiuosi taikyti įvairias meninės išraiškos priemones – nenuobodi, pulsuojanti, jautri, kartais eskiziška linija, skirtingo dydžio dėmės, faktūriniai elementai, skirtingi ornamentai formuoja kompoziciją. Vienur popieriaus lapą tankiai „apgyvendinu“ dėmėmis, linijomis, kai kur leidžiu dominuoti tuščiai erdvei. Kartais kruopštus, atidus, plona, jautria linija atliktas piešinys, kartais padrikos linijos, atsitiktiniai įrežimai dominuoja kūrinyje. Mėgaujuosi šių visiškai skirtingų linijų junginiu - kartais preciziškai tiksli, kartais

¹⁰ Straipsnių rinkinys sudarytas remiantis Tarptautinės dailės kritikų asociacijos (AICA). Grafika šiuolaikinių menų kryžkelėje. – Vilnius: Sapnų sala, 2009, 67 psl.

¹¹ Straipsnių rinkinys sudarytas remiantis Tarptautinės dailės kritikų asociacijos (AICA). Grafika šiuolaikinių menų kryžkelėje. – Vilnius: Sapnų sala, 2009, 65 psl.

eskiziškai laisva. Stengiuosi varijuoti, išlaikyti jos pirminę jėgą. Kai kur iš pažiūros griežtokos linijos atidžiai apžiūrint darbus suminkštėja, vietomis sumirguliuoja ar “suauga” su kitu siluetu ar fonu. Kai kuriuose mano darbuose linija atrodo visiškai nemeistriška, o kartais labai nedrąši ir techniškai bejėgė. Tokiu būdu siekiu infantilaus, vaikiško ir naivaus piešinio kūrimo. Be jokio išankstinio „recepto”, kartais nežinia kaip, lyg pačios savaime gimusios, linijos kuria žaismingą kompoziciją.

O iš kur gimsta personažai? Tai lyg ir retorinis, lyg ir atsakymo reikalaujantis klausimas. Šie kūrinių veikėjai lenda iš visur. Kartais jie yra nepavykusio užbaigti grafikos darbo dalis. Neretai tai ant popieriaus skiautės, „nurašyto”, netenkinančio bandymo vaizdinys, kuris radęs kitą kontekstą puikiai atspindi lūkesčius. Dažnai, tai pašamoninio kūrybinio proceso rezultatas, o šis objektas – tai jo vaizdinys. Daugelis personažų apsigyvenusių mano darbuose prieš tai mėtėsi pakampėse namie ar studijoje, lindėjo užrašų knygutėje ar dienoraštyje, tačiau iki tol nebuvo užėmę vietos baigtiniame darbe. Tam tikri neįkūnyti personažai dauginosi, užėmė vietą, reikalavo dėmesio ir galiausiai atrado tinkamą plokštumą įsikurti. Vienokie ar kitokie objektai ir gyviai kasdieniniame gyvenime turintys tam tikrą paskirtį, poziciją, atradę vietą mano grafikos darbuose įgyja kitokią simbolinę reikšmę ir funkciją. Nemažą kompozicijos vietą užima biomorfinės būtybės, transformuoti žmogaus pavidalai, fragmentuotos gyvūnų, jų kūno dalių figūros, aliuzinių būtybių transformacijos į kitus objektus. Taip lyg ir stengiuosi klaidinti žiūrovą vedžiodama po klampus realybės užkaborius „primesdama” klaidingo pirminio suvokimo vaizdą.

Mano cikluose sunku rasti nuoseklią vaizdų seką. Stengiuosi skirtingus siužetus jungti vienoje kompozicijoje, dažniausiai neišskiriu vienintelio dėmesio objekto – jų yra keletas. Viliuosi, jog žiūrovas pastebės detales ir pajus kompozicijos visumą. Norisi stebėtoju palikti galimybę rasti skirtingus stebėjimo kampus, taškus ir kurti savitas interpretacijas mano daugiavaizdėms grafikos istorijoms. Siekiu iššaukti asociacijas, vidines ir išorines transformacijas, atskleisti skirtingus žvilgsnius į tą pačią mus supančią ar iš dallies išgalvotą aplinką, pasinerti į gilesnius ieškojimus ir tų ieškojimų analizes.

Juk kiekvienas vaizduojamosios dailės kūrinys yra kaip sakiny su visais reikalingais žodžiais, skyrybos ženklais, vienokia ar kitokia intonacija, bei nešantis tam tikrą informaciją. Vieni sako, kad dažnai sakiny su mažiau žodžių veikia labiau, nes būna aiškesnis ir konkretesnis. Kiti su jais nesutinka ir teigia, kad daugiažodis sakiny talpina išsamesnę istoriją ir pateikia išsamesnę informaciją. Mano kūriniai taipogi įvairiapusiški - vienuose daugiau veikėjų, jų veiksmų, kartais kompozicijos sausakimšos detalių, bei objektų. Kiti darbai labiau lakoniški, juose mažiau veikėjų, jų veiksmų, konkretesnės ir tuštesnės kompozicijos. Jokių būdu nereiškia, jog vieni ar kiti

šilkografijos kūriniai nepakankamai atskleidžia mintį, autoriaus užmanymą, ar, priešingai, yra perkrauti nereikalingomis detalėmis, bereikšmėmis linijomis, dėmėmis. Tiesiog, vienai idėjai, minčiai įgyvendinti pakanta minimalių detalių baigtiniam kompozicijos formavimui, kitos idėjos įgyvendinimui prireikia sausakimšos, daugybę veikėjų ir objektų talpinančios kompozicijos.

Iliustracijos ir konkretaus kūrinio aprašymas

„Melžia skystį, skirtą valyti sąmonei ir dėmėms kūne“ reprodukcija

„Melžia skystį, skirtą valyti sąmonei ir dėmėms kūne“

Daiktiška realybė ir neapibrėžta abstrakcija komponuoja bendrą kūrinio visumą. Perskyra tarp tikrovės ir iliuzijos palaipsniui nyksta, suformuodama realybei nepaklūstančią darną. Vienur vaizduojamų objektų fiziškumas, medžiagiškumas nėra apčiuopiamas ir jaučiamas, kitur - išryškinama jų faktūra, masė, pabrėžiamas materialumas, struktūra. Objekto ir jo atvaizdo manipuliacijos paneigia situacijos realumą, tikroviškumą. Vaizduojama aplinka sukuria siurrealistinę viziją, kurios elementai tarsi būna patys sau, bet tuo pačiu paklūsta bendros visumos harmonijai. Tokia erdvė neapibrėžta, nekonkreči, laikui ir fiziniams dėsniams nepavaldi.

Kūrinio kompozicija centrinė, šiek tiek pakylėta į viršų, darbe dominuoja dvi spalvos – juoda ir geltona (du skirtingi pastarosios spalvos niuansai). Žvelgiant į spalvų charakteristikas, geltona simbolizuoja labai prieštaringas prasmes, o kūrinio pavadinimas sufleruoja, kad šiame kontekste ji įgyja neigiamą reikšmę. Viduramžiais būtent geltona spalva tapo išdavystės, veidmainystės, degradacijos, melo, godumo, pinigų ir pavydo simboliu. Kūrinio „Melžia skystį, skirtą valyti sąmonei ir dėmėms kūne“ siužeto pagrindinis veiksmas - melžimo aktas – metaforiškai perteiktas sielos išsivalymo procesas.

Didžiąją kompozicijos dalį užima vienoda geometrinė ornamentika. „Ornamentas (lot. ornamentum – papuošalas) – puošybinis elementas dailėje bei architektūroje, kelių besikartojančių geometrinių arba vaizdinių figūrų raštas.“¹² Toks ornamentikos panaudojimas sukuria plokštumos, ant kurios „apgyvendinami“ personažai, vaizdą. Mano nuomone, įvairių geometrinių elementų, skirtingų faktūrų naudojimas kūrinių kompozicijose, juos vizualiai papildo, sukuria bendros visumos darną ir baigtinį rezultatą.

¹² <http://www.tzz.lt/o/ornamentas>

„Jeigu gyventum pastate pilname žmogaus vilties ir juodojo humoro“ reprodukcija

„Jeigu gyventum pastate pilname žmogaus vilties ir juodojo humoro“

Tai kompozicija, kuri kuriama dvejomis spalvomis (rusva ir juoda) ir formuojama iš nedidelių detalių. Žvelgiant į rudos spalvos charakteristiką, galime paminėti, jog tai gamtos (rudens) ir žemės spalva. Dominuoja detalus piešinys, kontrastuojamos juoda ir balta spalvos. Žmogaus, žmonių grupės siluetai nyksta erdvėje. Šiame darbe, priešingai nei daugumoje kolekcijos „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“ kūrinų, galima užčiuopti perspektyvos užuominų – arčiau esantys objektai ir žmonės didesni, toliau – mažesni arba visai nunykstantys. Šioje kompozicijoje žaidžiama realių objektų dydžio santykių nepaisymu – pastatas mažesnis už gėles, augalų šakos didesnės už automobilį.

Darbas „Jeigu gyventum pastate pilname žmogaus vilties ir juodojo humoro“ pilnas keistų vaizdinių ir alogiškų sugretinimų. Čia atsiveria sapno realybė, kuri nukelia į tokį patį fantastišką, tačiau kupiną kitokių dėsnių ir filosofinių ieškojimų iliuzinį pasaulį. Šioje kompozicijoje nėra nuoseklios vaizdų sekos. Skirtingi siužetai sujungiami į bendrą visumą neišskiriant vienintelio dėmesio objekto, kurių čia yra keletas. Norisi, jog visos detalės būtų pastebėtos.

Šiame darbe išryškinamas postmodernizmo skiriamasis bruožas - „subjekto mirtis“. Subjektas tėra tuštuma, kuria autorius aplipdo iki begalybės transformuojamais ženklais, simboliais. Kompozicijoje „Į sceną veržėsi ruduo ir beveidė moteris“ subjektas, t.y. moters įvaizdis praradęs identitetą, neturintis veido (jis paslėptas), nuasmenintas.

„Tą rudenį mama paliko tėvą ir iki šiol jis nesavas“ reprodukcija

„Tą rudenį mama paliko tėvą ir iki šiol jis nesavas“

Šioje pasakoje veikia du veikėjai. Vienam pavaizduoti naudojamas detalus piešinys, kitas komponuojamas kitokiu – tamsios ir šviesios dėmių principu. Kompozicijoje veikia keturios spalvos – šilta geltona, šalta mėlyna, kontrastingos juoda ir balta. Mėlyna spalva simbolizuoja vandenį, kitą erdvę, platumas, tolius, ledą. Be to, ši spalva atspindi ramybę, amžinybę, mistiką. Geltona spalva lyg ir sušildo bendrą kompoziciją.

Šioje kompozicijoje dominuoja melancholija ir sentimentalumas, nors šalia viso to jaučiama lengva ironija ir žaismingumas, kuris apčiuopiamas personažų vaizdavimo manieroje, spalviniame pasirinkime.

Siužeto pagrindas, vaizduojamo reiškinių situacija - žmogaus siluetas iki kelių įklimpęs į geltoną masę. Jis stebi savo alter ego iš šalies, kuris žiūri į pelkę ir savo negatyvų atspindį joje. Tiek viena, tiek kita figūra yra bejėgės. Centrinis vyro portretas, nepagėjus judėti, nes kojos paskendusios tirštoje masėje, o jo stebimoji figūra yra be rankų. Toks bejėgiškas stebėjimas – tai praeities metafora. Kiekvienas praeitį prisimena, bet visi esame begėgiai ją pakeisti.

„Pažvelgęs anapus pamatai vienkartinio pasaulio atvaizdą“ reprodukcija

„Pažvelgęs anapus pamatai vienkartinio pasaulio atvaizdą“

Kūrinyje aiški įstrižainės kompozicija. Siužetine prasme jaučiamas noras įtikti postmodernistinei ironiškai sąmonei, netikėtas istorijos vystymasis, alogiškų ir logiškų fragmentų derinimas, skirtingų fraktalų jungimas į bendrą visumą. Nuosekli, daiktiška, sintetinė tikrovė, kurioje laikas tartum sustoja, išnyksta epochų ženklai, nelieka nei socialinių problemų, nei idėjų.

Turbūt keisčiausias šios kompozicijos momentas – žmogaus virtimas gyvuliu, arba atvirkščiai, gyvulio virtimas žmogumi. Persirengėliškumas, vaidmenų kaita, eklektika – būdingas postmodernizmo bruožas. Šiame darbe veikia keletas pagrindinių veikėjų, objektų, kurie yra formuojami skirtinga maniera. Vieni labiau siluetiški su smulkių linijų deriniais, kiti konstruojami dėmės principu.

Pagrindas tolygiai dengiamas ištisine abstrakčia ornamentika, kuri kompozicijai suteikia vizualinę bei estetinę darną. Dominuoja mėlva spalva ir keletas jos atspalvių. Operuojama vos kelių artimų šiltų spalvų niuansais.

„Šaudēme tuščajis šoviniaiis, o jie trunkēsi ī minkštas rūko sienas“ reprodukcija

„Šaudėme tuščiais šoviniais, o jie trankėsi į minkštas rūko sienas“

Kiekviename iš mano grafikos lakštų plėtojama atskira istorija, vienos jų labiau literatūriškos, kituose - daugiau pasakojimo, žaismingumo. Kompozicijoje „Šaudėme tuščiais šoviniais, o jie trankėsi į minkštas rūko sienas“ jungiami du skirtingi siužetiniai poliai - politiškumas ir buitiskumas. Į politiškumą, šiuo atveju, stengiuosi pažvelgti ironiškai, su pašaipą, siekdama parodyti, jog įvairūs kariniai ir politiniai žaidimai yra betiksliai, neturintys prasmės, neduodantys jokių rezultatų. Šią mintį sufleruoja ne tik vaizdas, bet ir kūrinio pavadinimas („Šaudėme tuščiais šoviniais, o jie trankėsi į minkštas rūko sienas“). Meninio įkvėpimo ieškau kasdienybėje. Šiame kūrinyje aptinkami populiariosios kultūros ženklai, apčiuopiamos nuorodos į istoriją ir aktualijas, šiuolaikinės visuomenės, jos vartotojiškumo, lyčių politikos kritika. Kūrinys komunikuoja su žiūrovu, pateikdamas lengvai atpažįstamus objektus ir simbolius, įtaigiai ir atvirai perduoda žinią.

Grafinė kompozicija „Šaudėme tuščiais šoviniais, o jie trankėsi į minkštas rūko sienas“ per politinį ir socialinį komentarą atspindi šiuolaikinio meno idėją, pabrėžia meno kontekstualumą, sąsajas su aktualijomis, provokuojantį ir diskusijas skatinantį pobūdį.

Šio kūrinio pagrindo tonavimui naudoju rožinę (raudonos ir baltos sintezė) spalvą. Tai švelnumo, jaukumo spalva. Šis atspalvis konfrontuoja su militaristine kūrinio tematika. Jungiu keletą vienas kitam prieštaraujančių dalykų – karinę atributiką su motiniškumą ar moteriškumą simbolizuojančia spalva, buitinę ir militaristinę tematikas. Čia pradeda ryškėti dar vienas postmodernistinės kūrybos bruožas – eklektika - skirtingų, nederančių koncepcijų, stilių, tezių, sąvokų jungimas.

„Tris kartus ji nedavė išmaldos ir niekados neturėjo skėčio“ reprodukcija

„Tris kartus ji nedavė išmaldos ir niekadės neturėjo skėčio“

Aiškūs grafinių linijų bei siluetų santykis su fonu. Iš kasdienybės išplėsti paprasti eilinių žmonių atliekami ritualai jungiami su geometriniais elementais, skirtingo pobūdžio faktūrinėmis kompozicijomis, augaliniais ornamentais. Šiame kūrinyje spalvos diktuoja ramiai dramatišką išraišką ir duoda tinkamą kūrinio suvokimo raktą. Spalva taikoma remiantis postmodernios meninės praktikos principais. Ši spalva veikia raminančiai, vaizdinėje informacijoje laiduoja saugumą, laisvą kelią.

Ekspresyvi linija, žmogaus kontūras plokštumoje randasi apgalvotai, kai kurios figūros detalizuotos, kitos kuriamos nesistengiant parodyti detalių, kompozicija papildoma ornamentais. Jaučiamas noras pašmaikštauti (ant skėčio tupintis paukštis), susieti nesusijusius fragmentus (geometriniai objektai kabantys virš žmonių galvų). Skriejančios, kybančios geometrinės nuolaužos gyvina kompozicinę visumą bei darną.

Kūrinys „Tris kartus ji nedavė išmaldos ir niekadės neturėjo skėčio“ atmosferos prasme yra melancholiškas, minoriškas. Tai sufleruoja ne tik kūrinio pavadinimas, bet tokią nuotaiką kuria ir kompozicijos adinamizmas bei veikėjų statiški judesiai.

„Tie, įstrigusieji tirštame ore, skubina laiko tėkmę“ reprodukcija

„Tie, įstrigusieji tirštame ore, skubina laiko tėkmę“

Ryškus, spalvingas šilkografijos darbas reflektuoja gyvastingą šių dienų informacijos srauto, vyksmo greičio, spartos „nuotaiką“. Šiais teiginiais persisotinusi absoliuti visuomenė. Pavadinimas lyg ir sarkastiškai priekaištuoja tam visuomenės vienetui, kuris paklūsta tos neaiškios, „įstrigusios tirštame ore“, spartą skatinančios jėgos. Beatodairiškas skubėjimas, neatsižvelgiant į pasekmes, kurios griaua tai, kas lieka užnugaryje, tačiau, nepaisant to, verčia toliau judėti.

Kompozicijoje atsiranda dvi skirtingos erdvės – antžeminė ir požeminė, kurias skiria sunkus, ištysęs, nubėgęs sluoksnis. Kiekvienoje iš erdvių veikia skirtingi pasauliai, apie kuriuos jie patys net nežino. Šiandieninėje visuomenėje galima pastebėti sluoksniavimosi, persiluoksniavimo, susiskaldymo procesus. Dažnai individas veikia galvodamas tik apie save patį ir neretai pamiršta apie savo kontekstą, aplinką, visumą aplink jį.

Šiame darbe daug nutrupėjimų, formų neužbaigtumo, atskirų detalių sklaidymo, neapibrėžtumo, byrėjimo. Didelę kompozicijos dalį užima ornamentika, formuojanti antraplanę/trečiaplanę erdvę, kurią lyg ir slepia ar bando slėpti kiti kompoziciniai elementai, sluoksniai.

Fonas ryškios gelsvos spalvos, o ši spalva talpina labai prieštaringas prasmes. Iš vienos pusės ji simbolizuoja šviesą, saulės spindulius, bei kilnumą, darną, brandą. Iš kitos pusės - tai išdavystės, veidmainystės, degradacijos, melo, godumo, pavydo simbolis. Istorijos veikėjams iliustruoti naudoju juodą, raudoną/vyšninį atspalvius. Tam tikrose pagrindo dalyse komponuojamas ritmiškas baltas ir rausvas ornamentai, kurie kuria bendrą visumą bei kompozicinę darną.

„Be žinios dingusių žmonių nerandama ilgiau nei visas gyvenimas“ reprodukcija

„Be žinios dingusių žmonių nerandama ilgiau nei visas gyvenimas“

Čia vaizdas formuojamas įstrižainės kompozicijoje, kuri kuriama žongliuojant figūriniais elementais bei detalėmis. Išryškėjančios keturios žmonių figūros, konstruojamos skirtingais būdais – dėmėmis, linija, spalva bei jungiant visus šiuos komponentus. Vienos jų – dėmės ir linijos junginiu, kitos iliustruojamos lakoniška linija. Pagrindines figūras spalvinu juoda spalva, kuri, kaip ir daugelyje mano darbų, dominuoja formuojant kūrinio kvintesenciją, t.y. tai, kas svarbiausia, pačią esmę.

Rangios, rafinuotos figūrinės formos, kūnas be galvos nuskamba tarsi gūdus prisiminimas. Kūnas mirtingas, laikinas, netvarus, o už objektų knibžda šešėliai, sklando abstrakčios ir apibrėžtos detalės, nutrupėjimai, „grafinės šiukšlės“. Ryškiaspalvis kūrinys sugestijuoja svajonės, sapno būseną, kurioje chaotiškai sulimpa vaizdų nuotrupos, nuotaikos, prisiminimai, spėjimai. Vaizduotėje gyvos ir tikros tampa seniai pasikeitusios praeities sąvokos. Tokiame pasaulyje yra kur kas daugiau tiesos ir gyvybės.

Šioje kompozicijoje vaizduojamos žmonių figūros sustingusios arba atitolusios nuo aktyvesnio veiksmo. Jos tiesiog stovi, neatlieja jokio herojiško ar ekstraordinaraus poelgio, dramatiško judesio. Dalis figūrų nyksta, kai kurios virtusios šešėliais, siluetais. Švelniai absurdiškas, kaip ir visas mūsų gyvenimas, vaizdų pasaulis baugina siurrealistiškomis zoomorfinėmis ir antropomorfinėmis figūromis, kurios paslaptingoje ir neapibrėžtoje plokštumoje atrodo lyg pabirę realybės trupiniai.

„Mano plaučiai šniokščia kaip medžiai šiauriniame vėjyje“ reprodukcija

„Mano plaučiai šniokščia kaip medžiai šiauriniame vėjyje“

Aiški centinė kompozicija, kurios centre stovi juoda figūra, sukomponuota dėmės ir linijos principu. Šis veikėjas, bei medžiai, tarp kurių jis stovi, lyg ir randasi ant kažkokio pagrindo, tačiau jokių kitokių erdvės užuominų negalima apčiuopti.

Pagrindą formuoju trimis skirtingomis spalvomis, jų atspalviais (gelsvas, rusvas). Kadangi rusvi atspalviai gali būti siejami su gamta, žeme, turbūt dėl to, aiškiai jaučiamas erdvės ir objekto tarpusavio santykis. Rusva spalva gali būti siejama ir su išmintimi, bei pusiausvyra. Fonas, ant kurio „apsigyvena“ kiti kompozicijos elementai, tai suglamžyto, sulankstyto, laiko paženklinto, kitaip tariant, pasenusio popieriaus lapo įvaizdis. Skaidant spalvas sluoksniais ir jas kontrastinant, šis pasenęs dokumento puslapis įgyja kitokią vaizdinę išraišką. Popieriaus faktūrą dar galime išžvelgti, tačiau ji artimesnė žemės paviršiui, sienos nutrupėjimams.

Šiame šilkografijos darbe akivaizdus dydžių santykių neadekvatumas. Subrendę, užaugę medžiai mažesni už personažą uostantį gėlę. Iš to seka, jog gėlė didesnė už medį. Sukontrastindama dydžius siekiu pabrėžti svarbiausią kompozicijos objektą, jos centrinę dalį. Kontrastui daugiausia įtakos turi elemento dydis ir spalva bei jų santykis su fonu. Kuo didesnis ir ryškesnis elementas, tuo jis labiau veikia foną. Pagrindinio veikėjo spalvinimui naudoju aklinau juodą spalvą, atsisakydama šios spalvos negatyvios reikšmės, o ją renkuosi siekdama ryškaus kontrasto rezultato.

„Ūkis skendėjo rusiško dyzelino ir šermukšnių kvape“ reprodukcija

„Ūkis skendėjo rusiško dyzelino ir šermukšnių kvape“

Paradoksalus motyvų sugretinimas bei šių lengvai atpažįstamų kūrinio elementų pavertimas vizualiniais pokštais – pagrindinis šios kompozicijos konstravimo metodas. Postmodernistai teigia, jog pasakojimo tiesa yra tik iliuzija, sukurta manipuliuojant tam tikromis technikomis bei sutartiniais dalykais, dėl kurių kūrinys atrodo tikroviškas. Iš tiesų pagal postmodernistinę ideologiją viskas yra fikcija; visa tiesa yra socialinių susitarimų, doktrinų sukurta iliuzija. Postmodernistai menininkai stengiasi akcentuoti šias konvencijas, ištrindami ribas tarp tiesos ir prasimanymo.

Šilkografijos darbas „Ūkis skendėjo rusiško dyzelino ir šermukšnių kvape“ skatina ieškoti paralelių, apmąstyti savo kasdienybę. Užfiksuota vieta ir laikas prasiplečia, apimdami bendresnes patirtis. Tokiu būdu sustabdyta ir trunkanti be galo akimirka tampa vaizdine medžiaga, perduodama nesibaigiančių transformacijų iš subjekto į objektą, ir, atvirkščiai, iš objekto į subjektą. Tas akimirkos stabilumas ir žvilgsnio tyła sukuria pasąmonės impulsus, miglotas aliuzijas bei surrealistines fantazijas. Kartais pačius keisčiausius tikrovės fragmentų derinius galima atrasti pačioje kasdieniškiausioje aplinkoje, buitiskiausioje situacijoje – gaminant maistą, einant namo iš parduotuvės nusipirkus duonos ir kefyro ar nešant išmesti šiukšles. Kartais reikia tiek nedaug – susikoncentravimo į subjektą arba atvirkščiai – visiško išsibalansavimo iš konteksto.

Kompozicija formuojama plokštumoje, kurioje galima užčiuoti tik menkus perspektyvos užmojus. Paminėsiu keletą jų, išryškėjančių kūrinyje – krentantys šešėliai, keturios stalo kojos. Visą lakštą regime kaip plokštumą ant kurios koliažo principu dėliojami objektai, veikėjai. Didelę fono dalį užima vintažinė (maždaug tarp 1950 ir 1980 metų ir net vėliau kurti dizaino, grafikos elementai) ornamentika. Paradoksalu, šiame grafikos kūrinyje, kuriame dominuoja detalus linijinis piešinys bei dėmė, galima užčiuopti tapybiškus potėpius.

„Pilna garsų, kuriais dangstau savo drovumą ir tavo pasitikėjimą“ reprodukcija

„Pilna garsų, kuriais dangstau savo drovumą ir tavo pasitikėjimą“

Akivaizdu, kad kiekvienas iš mūsų pasaulį matome savaip, kiekvienam į galvą ateina skirtingos mintys, kiekvienas darome savas nesąmoningas ir sąmoningas interpretacijas. Šioje grafinėje kompozicijoje bandau nugriauti sieną tarp sapno realybės ir tikrovės, logiškus dalykus sieju su alogiškais, ištrinu ribą tarp sąmonės ir pasąmonės. Kiekvienas iš vaizduojamų objektų, veikėjų yra realūs ir tikroviški, tačiau jų tarpusavio santykis, kokį jį vaizduoju šiame šilkografijos darbe, yra kilęs iš vaizduotės.

Didelę kompozicijos dalį užima – ornamentika, sudaryta iš ritmiškai pasikartojančių geometrinių elementų. Iš esmės, ornamentas atlieka gražinimo funkciją, tai yra puošybinė dailės priemonė. Be estetiškos funkcijos, kūrinyje „Pilna garsų, kuriais dangstau savo drovumą ir tavo pasitikėjimą“, naudojama ornamentika turi ir netiesioginę, literatūrišką, perkeltinę prasmę – tai lyg garsas, tvyrantis ore (tą sufleruoja ir darbo pavadinimas).

Šiame šilkografijos darbe dominuoja detalus linijinis piešinys. Vienur popieriaus lapą tankiai „apgyvendinu“ kompozicinėmis detalėmis, linijomis, geometrinėmis figūromis, kai kur leidžiu dominuoti tuščiai erdvei.

„Gyveno kasdienybę, ieškodamas žmogaus savo viduje“ reprodukcija

„Gyveno kasdienybę, ieškodamas žmogaus savo viduje“

Kompozicinės ritmikos pojūtis, linijų plastika, specifinio šviesos šaltinio akcentavimas, mėgavimasis monochrominiu piešiniu, jo niuansų gausa. Aktyvesnis darosi atviros spalvos pojūtis, ryškių, iš pirmo žvilgsnio nederančių tonų sąskambiai.

Būtybės, veikiančios šiame kūrinyje nėra gražios: pagrindinio personažo kūnas aiškiai linkęs į vienokias ar kitokias anomalijas: plonos, skeletiškos galūnės, mechaniškos sandaros liemuo, atitrūkusi nuo kūno galva. Šis veikėjas konstruojamas koliažo principu, nes visos jo sudedamosios dalys skirtingos tiek iliustratyvine, piešinio kalba, tiek prasmės, tematikos atžvilgiu. Nepaisant tokios eklektikos vaizdavimo požiūriu, meniniu aspektu tokia anomalinė, fantastinė figūra daro itin malonų įspūdį.

Kompozicijos siužetas ir naratyvas labai aiškus ir paprastas, lyg ir kasdieninis veiksmas – veikėjas laukia, kada galės pereiti gatvę prie šviesaforo reguliuojamos perėjos. Tačiau bendra visuma, veikėjų ir aplinkos santykis, sukuria tam tikrą surrealistinį jausmą, būseną, kelia filosofinius bei moralinius klausimus. Šiuos pojūčius sustiprina negaliojantys perspektyvos dėsniai kompozicijoje. Veikėjai ir kai kurie objektai yra išsidėstę sąlyginėje tiesinėje plokštumoje, tačiau perėjos fragmentas sujaukia loginį perspektyvos konstravimo momentą.

„Pro juodas būties šnerves sunkiasi ledinė dulksna“ reprodukcija

„Pro juodas būties šnerves sunkiasi ledinė dulksna“

Šiame šlkografijos darbe jungiamas iliustratyvus piešinys su transformuotu fotografiniu vaizdiniu. Neįtikimas ir realus pasaulis susikeičia vietomis, visiškai susiniveliuoja, susilieja į vientisą giją. Siekiu praplėsti realybės supratimą, išreikšti tikrovės beribiškumą.

Šios kompozicijos principai - minimalistiniai. Viena pagrindinė ir dvi šalia veikiančios figūros, plokščia erdvė, kuri, regis, net šiek tiek per ankšta toms kelioms figūroms, aiški juodo – balto, juodo - melsvai pilko riba. Pagrindinis veikėjas užima didžiąją kompozicijos dalį. Jis konstruojamas dėmės ir linijos santykiu. Ši išgalvota būtybė lyg ir pozuodama žiūrovui stovi pačiame centre. Tai personažas, kuris rūpinasi išoriniu savo elgesio, kalbų efektu, mėgsta tam tikrą pozą, dirbtiną, nenatūralią laikyseną. Iš burnos krenta geometrinių masyvūs ornamentai, kurie gali būti kaip tuščių, bereikšmių, išpūstų, nerimtų kalbų metafora.

Sustabdyta ir iš konteksto išimta akimirka tampa beveik siurrealistiniu vaizdu – neadekvatūs realybei dydžiai, išgalvotos būtybės, keistas personažų santykis. Užfiksuotos lyg ir atsitiktinės, kasdienės situacijos atrodo kaip surežisuotos ir tuoj pat įgyja poetikos bei metaforiškumo.

Dominuoja pakankamai tamsus koloritas – melsvai pilka (šviesesnis ir tamsesnis atspalviai) ir juoda spalvos. Kaip įprasta mano kūriniams, pagrindinį personažą spalvinu juodai. Pagrindui, fonui tonuoti pasirenku melsvai pilką atspalvį, kuri simbolizuoja neapibrėžtą erdvę, nežinomą terpę.

„Jie kildami po truputį užuodė lavonienos kvapą“ reprodukcija

„Jie kildami po truputį užuodė lavonienos kvapą“

Kompozicinė visuma yra padalijama į dvi nevienodo dydžio, skirtingų pasaulių erdves. Būtų galima vieną jų vadinti požemine, o kitą – antžemine. Šios abi erdvės yra svarbios kaip emocinis paieškų liudijimas, leidžiantis klajūnui aprėpti ir atskleisti subjektyvias būsenas.

Kūrinyje vienodai veikia tiek iliustratyvus, tiek siluetinis, tiek detalus piešinys. Šie visi veikėjai vienodai svarbūs, nepaisant to, jog didžiąją kompozicijos dalį užima laiptais kylanti vyro figūra ir jo šešėlinė refleksija požeminės erdvės plokštumoje. Viršutinėje plotmėje veikiantis siužetas – tai grotestiška, sukomiksinta, papokštauojant pateiktas reinkarnacijos momentas. Meditatyviuose kūriniuose slypi neapibrėžtas žmogaus likimas, būties laikinumas. Kaip ir pasakai, kompozicijai „Jie kildami po truputį užuodė lavonienos kvapą“ būdingas netikrumas, nuoseklių įvykių nebūvimas, istorijų išsigalvojimas.

Mėginu savo grafikai suteikti naujas laiko ir erdvės charakteristikas, išryškinti joje tai, kas artima pasąmonei, sapnui, vaizduotei. Kūrinyje nėra išorinio chaoso, bet esama vidinės dinamikos, tylaus šurmulio.

„Apsipirkinėjimo džiaugsmas daugiau ar mažiau panašus į dulkes“ reprodukcija

„Apsipirkinėjimo džiaugsmas daugiau ar mažiau panašus į dulkes“

Šiltų tonų gama kūrybiškai transformuojasi į ryškesnes, kontrastingas spalvas, dinamišką formų judėjimą. Vienodai svarbus tiek abstrakčiojo, ornamentinio vaizdavimo aspektas, kuris ryškesnis viršutinėje kompozicijos dalyje, tiek realistiškas piešinys, kuriuo iliustruojami kūrinio veikėjai. Greta juntamo dėmesio formos tikslumui, detalėms, daug dėmesio skyriama ir fono, aplinkos spalvinių sąskambių žaismui.

Šioje kompozicijoje atsiranda daug smulkių po visą paviršių pasklidusių elementų, tačiau aiškiai galima išskirti ir istorijos herojus, pagrindinius veikėjus. Nemažą kūrinio dalį užima abstrakūs, aiškios struktūros ornamentai, kurie savo vaizdine sandara trina, ardo foninę vienovę, kompozicijos monotoniją. Tokios ornamentikos naudojimas kompozicijai pagyvinti, suteikia gaivališkumo, ritmikos, neapibrėžtumo.

Lyginant su kitomis, kompozicija „Apsipirkinėjimo džiaugsmas daugiau ar mažiau panašus į dulkes“ yra abstraktesnė, neturi tokio išplėto naratyvo, neatsižvelgiant į tai, jog pavadinimas aiškiai suponuoja apie kūrinio siužetą bei kontekstą.

Gaivališkas spalvų žaismas papildo kompozicinę išmonę. Didžiąją kūrinio dalį spalvinu šiltu žalsvu, rusvu atspalviu, kuris simbolizuoja gyvastį, atsinaujinimą, laisvę. Keičiu šablonines, tikroviškas objektų, stichijų spalvas į realybei prieštaraujančias, pvz. debesys mano kompozicijoje yra rusvi, žalsvi, lietus taipogi žalias.

„Kylantis lēktuvas praplēšia dangaus skaistību ir ją suplēšo“ reprodukcija

„Kylantis lėktuvas praplėšia dangaus skaistybę ir ją suplėšo“

Žmonių kūnai, serijinės gamybos plastmasinių lėlių detalės, Vakarų kultūrų architektūriniai ansambliai, interjero dalys, skraidančios transporto priemonės sujungiami į bendrą visumą, kuri atspindi siurrealistinį sapną. Kartais dominante išlieka vaizduojamas objektas, o kartais ja tampa abstrakti dėmė ar ornamentas, linija.

Fantazijų tiltais keliaujama į miglotą veiksmo erdvę, istorijos kūrimo lauką. Vizualiai kūrinyje “apsigyvena” daug detalių, veikėjų, objektų bei išraiškos priemonių. Visus šiuos elementus sieja grotesko, fikcijos ryšiai. Meninis vaizdavimo būdas, pagrįstas šiurpiu, alogišku realybės ir fantastikos, išminties ir absurdo derinimu. Taip atsiranda keistas, nejaukus, bet savotiškai traukiantis vaizdinys. Visos kompozicinės detalės, objektai pastebimi ir atrandami gyvenamojoje aplinkoje, dažnai pasikartojančioje kasdienybėje, tačiau jų tvariniai, deriniai, elementų išdėstymas, jų tarpusavio ryšys ir santykis su visuma yra kilę iš vaizduotės.

Naudoju neperspektyvinę erdvės kūrimo būdą. Skiriasi objektų padėtis viršaus ir apačios atžvilgiu, skirtingi masteliai, vienas kito dengimas. Kuriant erdvę tokiu būdu išryškėja du galimi aspektai, kitaip tariant, dviprasmiška erdvė; ji tuo pačiu metu ir yra, ir jos tarytum nebūtų. Šiame darbe visiškai išnyksta logiškas dydžio matas. Laviruoju tarp mažo-sudidinto ir, atvirkščiai, didelio-sumažinto. Taip mėgaujuosi sapno realybe, nes čia viskas įmanoma. Šis erdvės/plokštumos efektas sukuria netikrumo būseną, kuri bendrai kūrinio kompozicijai suteikia daugiau grotestiškumo, siurrealistiškumo. Be to, priešingai, nei daugumoje mano šilkografijos darbų, šioje kompozicijoje nėra žmogaus (ar į jį panašios būtybės) portreto ar silueto. Išsibarsčiusios kūno dalys – kojos, rankos, jų fragmentai.

„Ant stalo patiektais intelekts žaloja smegenis“ reprodukcija

„Ant stalo patiektas intelektas žaloja smegenis“

Šio kūrinio siužetas primena sustabdytą momentą, fragmentą iš fantastinio ar kito panašaus pobūdžio filmo. Pasijunti stipriau nei bet kada iki šiol įpintas į migreną sukeltą spalvų, pavidalų, formų ir vaizdinių srautą. Absurdiškas vaizduojamų objektų gretinimas, žmogaus pavidalo virsmas į mechanizmą, robotą. Čia išryškėja pagrindinė kūrinio tema – spartus technologijos vystymasis, žmogaus kaip unikalaus individo nykimas bei jo virtimas, transformavimasis į masinio mechanizmo sudedamąją dalį.

Vaizduotę išlaisvinama iš loginio mąstymo, visų estetikos ir moralės normų. Kompozicija formuojama plokštumoje. Tokiu būdu erdvės pojūtis lyg ir jaučiamas, tačiau sunkiai apčiuopiamas, o tai suteikia kūriniai groteskiškumo, paradoksalumo, filosofiško. Fantastiškų vaizdų kūrimo bei tokių vaizdinių perteikimo galimybės yra neatsiejamai nuo manipuliavimo spalvomis. Tradicinė šilkografijos technika bei neįprasta spalvos pateikimo jungtis sustiprina atspaudų įtaką, suteikia vaizdiniui paradoksalų prasmę.

IŠVADOS

Kodėl šiuolaikinis menininkas, filosofas, antropologas ir iš esmės šiandieninis žmogus nesugeba išsiversti be postmodernizmo sąvokos? Nepaisant to, daugelis jų vis dar kovoja dėl to, kaip pateikti tvarkingą apibrėžimą apie tai, kas vis dėlto tai yra. Turbūt niekas nepaneigs, jog ši sąvoka ginčytina daugeliu aspektų, turinti begalę kuriozų, bet tuo pačiu savo ideologija gebanti paaiškinti ir analizuoti šiandieninius meno užmojus bei vizualumo raišką. Vieni postmodernizmą pasitelkia savo pseudomokslinėms, apokaliptinėms, fatališkomis vizijoms pateisinti, kiti naudoja kaip racionalų argumentą prieš įvairiarūšes mistifikacijas.

Kiekviena epocha ar savita kultūrinė terpė privalo rasti būdus, kelius, kurie padeda analizuoti ją kamuojančias problemas, stengiasi atsakyti į iškeltus klausimus, ir tuos būdus pritaikydama sukuria savitą nišą. Postmodernizmo paradigma atgaivina menus, filosofiją, literatūrą, architektūrą, atranda antropologiją, ir atveria šiuos mokslus bei doktrinas šiandieninio žmogaus gyvenimui. Labai svarbu postmodernizmą suvokti ne kaip stilių, bet kaip kultūrinę dominantę. Toks supratimas leidžia atsižvelgti į aibes labai skirtingų, tačiau susijusių bruožų koegzistavimą.

Savo grafikos darbų kolekcija „Pseudoamnezija, arba pasaka po miego“ siekiu, jog manasis vizualusis išraiškos rezultatas arba „kitas tikrovės formatas“, sudėliotas iš savitų realybės fragmentų, taptų suprantamas ir atpažįstamas kiekvienam stebinčiajam. Tęsdama vizualių formų kontempliacijas, interpretuodama jomis, siekiu surasti vidinę harmoniją, sujungiančią kūrybinę vaizduotę su dinamiškais vaizdiniais. Siekiu, kad kiekvienas kūrinys įtrauktų, savotiškai įsisiurbtų į sąmonės ir jautimų lauką, ragindamas įsigilinti, atrasti savitą pasakos suvokimą, pasiduoti intrigai, pasinerti į asociacijų ir interpretacijų erdves.

Darbo pradžioje išsikėliau sau pagrindinį tikslą – pasistengti atkapstyti ribą tarp tiesos ir prasimanymo, pajusti kada vaizdas tampa fikcija ir kada jis nustoja juo būti. Remdamasi postmodernizmo ideologija ir pagrindiniais teiginiais, darau išvadas, jog viskas yra fikcija. Ištrinamos ribos tarp tiesos ir prasimanymo. Todėl ir savo kūrybiniu ciklu siekiu panaikinti ribą tarp pasakos ir gyvenimo, realaus ir išsigalvoto, riboto ir beribio, tarp pabodusio kasdienybės aiškumo ir nekasdienio radikalaus nežinojimo. Stengiuosi, žvelgdama savo rakursu, praplėsti realybės supratimą, išreikšdama jos beribiškumą, logiškus dalykus sieti su alogiškais, ištrinti ribą tarp sąmonės ir pasąmonės.

LITERATŪROS SĄRAŠAS IR ŠALTINIAI

1. Fredric Jameson. Kultūros posūkis: rinktiniai darbai apie postmodernizmą (1983-1998) / iš anglų kalbos vertė Auksė Mardosaitė. -- Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos I-kla, 2002
2. Wolfgang Iser. Mūsų postmodernioji modernybė / iš vokiečių kalbos vertė Alfonsas Tekorius. -- Vilnius : Alma littera, 2004
3. Vytautas Rubavičius. Postmodernusis diskursas: filosofinė hermeneutika, dekonstrukcija, menas / Kultūros, filosofijos ir meno institutas. -- Vilnius : Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2003
4. Virginijus Kinčinas. Interpretacijos. Postmodernizmas. Vizualinė kultūra. Dailė. -- Šiauliai: Saulės delta, 2001
5. Kęstutis Šapoka. Jausmų modeliavimas, aš interpretacijos šiuolaikiniame vaizduojamajame mene: socialinės psichologijos aspektas: [žiūrėta 2012-05-01]. Prieiga per internetą: http://litlogos.eu/L48/logos48_sapoka.pdf
6. Straipsnių rinkinys / Tarptautinės dailės kritikų asociacija (AICA). Lietuvos sekcija. Grafika šiuolaikinių menų kryžkelėje. – Vilnius: Sapnų sala, 2009
7. Rolandas Maskoliūnas. Pasakų reikšmė: [žiūrėta 2012-05-01]. Prieiga per internetą: <http://mokslofestivalis.eu/lt/news/388/20/Pasaku-prasme>
8. [žiūrėta 2012-11-22]. Prieiga per internetą: <http://www.lle.lt/FMPro?-db=lle2004.fp5&-format=detail.htm&-lay=straipsnis&-op=eq&Antraste=Pasaka&-find=>>
9. Šilkografija [žiūrėta 2012-11-22]. Prieiga per internetą: <http://www.graphic.lt/grafika/trafaretine#silkografija>